SUOMENTANUT
ANNE KILPI

YLI-IHMISIÄ

JULI ZEH

HUIPPU

YLI-IHMISIÄ

JULI ZEH

SUOMENTANUT ANNE KILPI

HUIPPU

Kaikki tämän romaanin tapahtumat ja henkilöt ovat mielikuvituksen tuotetta. Mahdolliset yhtäläisyydet elävien ja todellisten henkilöiden kanssa ovat puhdasta sattumaa.

Aue-Säätiö on tukenut tämän suomennoksen julkaisemista.

Saksankielinen alkuteos *Über Menschen* ilmestyi Saksassa 2021.
Copyright © Luchterhand Literaturverlag,
a division of Penguin Random House Verlagsgruppe GmbH,
München, Germany
Suomenkielinen laitos © Kustantamo Huippu 2023
Kansi: Tuomo Parikka
Kustannustoimitus: Satu Talasmäki
Suomentaja kiittää Tampereen yliopiston kustannustoimittamisen kurssin opiskelijoita kommenteista.
Sisäsivujen taitto: Kustantamo Huippu
Paino: ScandBook, Liettua
ISBN 978-952-7409-20-6 (sid.)
ISBN 978-952-7409-21-3 (EPUB)

OSA YKSI

SUORIA KULMIA

1. Bracken

Jatka. Älä mieti.

Dora iskee lapion maahan, tempaisee sen jälleen ylös, katkaisee yhdellä iskulla sitkeän juuren ja kääntää seuraavan lapiollisen hiekkaista maata. Sitten hän heittää työvälineen sivuun ja painaa käsillään ristiselkäänsä. Selkään sattuu. Ja ikää on – hänen täytyy oikein laskea – 36 vuotta. Kaksikymmentäviisivuotissyntymäpäivänsä jälkeen hänen on ollut pakko laskea ennen kuin pystyy kertomaan ikänsä.

Älä mieti. Jatka. Kapea kaistale kaivettua maata ei vielä riitä tarjoamaan onnistumisen elämystä. Kun Dora katselee ympärilleen, hänet valtaa eksistentiaalinen epätoivo. Tontti on aivan liian suuri. Se ei näytä miltään, mitä voisi kutsua *puutarhaksi.* Puutarha on pala nurmikkoa, jolla seisoo kuution mallinen talo. Kuten Münsterin esikaupunkialueella, missä Dora vietti lapsuutensa. Tai ehkä puuta ympäröivä miniatyyrikukkaniitty Berliinin Kreuzbergissä, missä hän viimeksi asui.

Se, mitä hänen ympärillään on juuri nyt, ei ole puutarha. Se ei ole myöskään puisto eikä pelto. Se on lähinnä maapalsta. Tai *määräala,* kuten kiinteistörekisterissä sanotaan.

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

Dora tietää kiinteistörekisterin perusteella, että taloon kuuluu 4 000 neliömetrin suuruinen alue. Hänellä vain ei ollut käsitystä siitä, mitä 4 000 neliömetriä tarkoittaa. Puolikasta jalkapallokenttää, jolla seisoo vanha talo. Villiintynyttä, viljelemätöntä maa-aluetta, jonka talvi, jota ei edes ollut, on litistänyt ja haalistanut. Botaanista katastrofia, joka Doran ponnistelujen myötä muuttuisi romanttiseksi maalaistalopuutarhaksi. Ja vihannesmaaksi.

Sellainen on suunnitelma. Koska Dora ei tunne 70 kilometrin säteellä ketään eikä omista ainuttakaan huonekalua, hän haluaa vähintään omia vihanneksia. Sillä tomaattien, porkkanoiden ja perunoiden tehtävä on kertoa päivittäin siitä, että hän on tehnyt kaiken oikein. Ettei yhtäkkinen päätös ostaa vanha remontoitava tilanhoitajantalo, kaukana suurkaupunkia kiertävistä lähiöistä, ollut mikään neuroottinen paniikkireaktio vaan seuraava looginen askel elämän taipaleella. Kun hänellä on maalaistalopuutarha, ystävät tulevat Berliinistä viikonlopuksi käymään, istuutuvat vanhoille tuoleille keskelle korkeaa heinikkoa ja huokailevat: ”Täällä on niin ihanaa!” Sikäli kuin hän siihen mennessä keksii, ketkä ovat hänen ystäviään. Ja sikäli kuin silloin on jälleen sallittua kyläillä.

Se, ettei Doralla ole harmainta hajua puutarhanhoidosta, ei ole mikään este. Sitä varten on YouTube. Onneksi hän ei ole yksi heistä, jotka luulevat, että on opiskeltava koneenrakennusta ennen kuin voi lukea lämmityslaitteen laskurin lukeman. Kuten esimerkiksi aina jahkaileva ja perfektionismiin pyrkivä Robert. Robert, joka heitti heidän suhteensa noin vain romukoppaan ja rakastui maailmanloppuun.

Maailmanloppu on kilpakosija, jonka kanssa Dora ei pysty kilpailemaan. Maailmanloppu edellyttää kuuliaisuutta, matkalla kohti kollektiivisen kohtalonhallinnan huippua. Eikä Dora ole hyvä kuuliaisuudessa. Robert ei ymmärtänyt sitä, miksi hänen oli paettava, eikä sitä, ettei pako johtunut koronasuluista. Kun Dora kantoi tavaroitaan alas portaita, Robert katsoi häntä aivan kuin järkensä menettänyttä.

Älä mieti. Jatka. Dora on lukenut netistä, että kylvöaika alkaa huhtikuussa, tänä vuonna leudon talven jälkeen jopa aiemmin. Nyt on huhtikuun puoliväli, ja hänen on siis pidettävä kiirettä kaivunsa kanssa. Kaksi viikkoa sitten, vähän muuton jälkeen, satoi yhtäkkiä lunta. Ensimmäisen ja ainoan kerran tänä vuonna. Suuret hiutaleet leijuivat alas taivaalta ja näyttivät joltain keinotekoiselta, luonnon erikoisefektiltä. Maapalsta katosi ohuen valkoisen hunnun alle. Viimeinkin puhdasta, viimeinkin hiljaista. Hetken aikaa Dora tunsi syvää rauhaa. Lumettomana palsta muistuttaa lakkaamatta tuhosta ja laiminlyönnistä. Se on kuin jatkuva käsky laittaa kaikki kuntoon, ja nopeasti sittenkin.

Dora ei ole mikään tyypillinen suurkaupunkipakolainen. Hän ei ole tullut tänne hidastamaan elämää luomutomaattien avulla. Elämä kaupungissa on toki usein stressaavaa. Täpötäysiä kaupunkijunia ja kaduilla vaeltavia hulluja. Siihen päälle määräajat, tapaamiset ja työpaikan raskas aika- ja kilpailupaine. Siitä kaikesta voi kuitenkin myös pitää, ja kaupungissa stressi on sentään hyvin organisoitua. Täällä maalla vallitsee asioiden anarkia. Doraa ympäröivät esineet, jotka tekevät mitä haluavat. Kapineet, jotka ovat korjaamisen tarpeessa, vain osittain toimivia, likaisia, huol-

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

tamattomia tai kokonaan rikki tai joita ei ole lainkaan saatavilla silloin kun niitä kipeimmin tarvitsee. Kaupungissa asiat ovat jossain määrin hallinnassa. Kaupungit ovat materiaalisen maailman hallintakeskuksia. Jokaista kapinetta kohti on olemassa vähintään yksi henkilö, joka on siitä vastuussa. On paikkoja, joista saa tavaroita ja jonne niitä voi viedä, jos niitä ei enää halua pitää. Tällä maapalstalla sen sijaan vastuullisia ovat vain Dora ja luonto, joka valtaa rikkaruohoillaan kaiken, minkä rönsyileviin näppeihinsä saa.

Pari mustarastasta lentää paikalle etsimään kastematoja käännetystä maasta. Toinen mustista linnuista istuu lapionvarrelle niin röyhkeästi, että Doran pieni koira nimeltä Rausku-Roope kohottaa päätään. Rausku-Roope makaa parhaillaan kevätauringossa toipumassa taas yhdestä kylmässä talossa vietetystä yöstä. Nyt sen on kuitenkin noustava ylös kertomaan suurkaupunkilaisen arvokkuudella mielipiteensä höyhenpeitteisille maalaisille. Sen jälkeen se palaa takaisin auringon lämmittämälle paikalleen, valahtaa vatsalleen ja levittää takajalkansa, niin että sen koiranvartalo näyttää kolmiomaiselta rauskulta, jonka mukaan se on saanut lisänimensä.

Toisinaan Doran mieli juuttuu lauseisiin, jotka hän on lukenut jostain, tai, oikeammin sanoen, lauseet juuttuvat häneen, ja hänen mielensä tunnustelee niitä kuin kuorta, joka ei suostu irtoamaan. Yksi tällainen kuori on termodynamiikan toinen pääsääntö, jonka mukaan epäjärjestys etenee aina kohti maksimaalista arvoaan, jollei uskomattomat määrät energiaa käyttämällä saada aikaan järjestystä. Entropia. Mitään muutakaan Doran mieleen ei tule, kun

hän katsoo ympärilleen, ei ainoastaan omalla palstallaan vaan koko kylässä, koko kulmakunnassa. Murenevia katuja, puoliksi sortuneita vajoja ja talleja, muratin valtaamia entisiä baareja. Romuläjiä joutomailla, rikkoutuneita roskapusseja metsässä. Puutarhat uusine aitoineen ja vastamaalattuine taloineen ovat saaria, joilla ihmiset taistelevat entropiaa vastaan. Ikään kuin jokaisen yksittäisen henkilön voimat riittäisivät vain parille neliölle maailmaa. Doralla ei ole vielä saarta. Hän seisoo lautalla, aseinaan ruosteiset työkalut, jotka hän on löytänyt vajasta, ja yrittää puskea entropiaa vastaan.

Hän googlasi kylän, silloin puoli vuotta sitten, toisella aikakaudella, toisessa maailmassa, nähtyään ilmoituksen eBayssa. Wikipedian mukaan ”Bracken on Geiwitzin kuntaan kuuluva asuinalue Plausitzin kaupungin lähellä Prignitzin piirikunnassa Brandenburgin osavaltiossa. Siihen kuuluu Schütten asutuskeskus, asumaton. Kylä mainitaan ensimmäisen kerran yhdessä piispa Siegfriedin asiakirjassa vuodelta 1184. Paikkakunnalla tehtyjen slaavilaislöydösten perusteella voidaan olettaa, että Bracken on saanut alkunsa slaavilaisesta asutuksesta.”

Tyypillinen itäsaksalainen tienvarsikylä. Keskellä kirkko ja aukio. Bussipysäkki, paloasema, postilaatikko. 284 asukasta. 285, kun Dora lasketaan mukaan, vaikkakaan hän ei vielä ole käynyt maistraatissa rekisteröitymässä. Se on koronan takia kiinni. Toistaiseksi suljettu yleisöltä. Niin kerrotaan Geiwitzin maistraatin nettisivulla.

Dora ei tiennytkään olevansa yleisöä. Ketkä siis ovat näyttelijöitä? Älä mieti sitä. Älä jää siihen jumiin. Uusia

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

omituisia käsitteitä on nyt niin paljon. *Etäisyyden pitäminen. Eksponentiaalinen kasvu. Ylikuolleisuus* ja *aivastussuoja.* Dora ei ole enää viikkoihin pysynyt mukana. Ehkei kuukausiin tai vuosiin, mutta koronan myötä mukanapysymättömyydestä on tullut ilmeistä. Uudet käsitteet pörräävät hänen päässään kuin kärpäset, joita ei saa häädettyä vaikka kuinka yrittää huitoa käsillään. Siksi Dora on päättänyt, etteivät nuo sanat enää kosketa häntä. Ne ovat vierasta kieltä vieraassa maassa. Vastapainoksi hän sai Brackenin. Sekin tuntuu sanana vieraalta. Se kuulostaa brakaamisen ja parakin sekoitukselta. Tai joltain toiminnalta, jota tehdään rakennustyömailla, kovassa melussa ja raskailla laitteilla. Huomenna bräkätään. Tarvitsemme vielä pari määräaikaista bräkääjää. Ennen kuin perustukset voidaan valaa, on vielä kertaalleen bräkättävä huolella.

En-tro-pi-a, en-tro-pi-a, ajatukset tavuttavat. Jatka, Dora panee vastaan. Sen hän osaa – jatkaa silloinkin, kun se tuntuu mahdottomalta. Mainostoimistossa jatkaminen on arkipäivää. Uusia määräaikoja, uusia ideoita. Liian vähän ihmisiä, liian vähän aikaa. Esittely meni hyvin, esittely meni surkeasti. Voitettiin kilpailutus, hävittiin kilpailutus. Meidän täytyy ajatella digitaalisemmin, meidän täytyy ajatella 360 astetta, karusellimainoksesta radiospottiin ja somevideoon, sanoo Susanne, Sus-Y:n perustaja, jokaisella maanantaiaamiaisella, aamiaiseksi naamioidussa kaksituntisessa kokouksessa. Tienaamme luovalla huippuosaamisellamme ja ainutlaatuisella kohdennuksellamme. Ja sillä, että ymmärrämme asiakkaitamme oikeasti. Että autamme heitä ratkaisemaan ongelmansa pysyvästi. Doralla ei ole ikävä

maanantaiaamiaisia. Mitä maanantaiaamiaisiin tulee, korona voisi jatkua vaikka ikuisesti.

Kun jatkaa silloinkin, kun jatkaminen tuntuu mahdottomalta, alkaa joskus oksettaa. Aivan kuin lautasella olisi jotain pilaantunutta, joka on pakko nielaista. Siihen auttaa vain silmien sulkeminen, nenästä kiinni pitäminen ja läpi puskeminen. Iske lapio maahan. Entropia. En – iske. Tro – polkaise. Pi-a – nosta lapiollinen toisensa jälkeen ylös.

Dora on valinnut kauniin paikan hedelmäpuiden luota, omenapuiden, päärynäpuiden ja kukintaansa juuri varovasti aloittelevan kirsikkapuun välistä. Vähän matkan päästä talolta mutta riittävän läheltä, jotta vihannespenkit voi nähdä keittiönikkunasta. Paikka on jokseenkin tasainen eikä niin tiheässä puuntaimia kuin tontin etuosa, joka on paikoin kalteroitu peukalonpaksuisilla rungonpoikasilla. Vaahteroita ja valeakaasioita. Puut Dora tuntee. Robert opiskeli biologiaa ja kertoi hänelle kävelyretkillä Tiergartenissa aina yksityiskohtaisesti puista. Miten ne kasvavat, miten ne lisääntyvät. Mitä ne ajattelevat ja tuntevat. Dora piti noista keskusteluista, hän oppi niistä yhtä ja toista. Valeakaasia on haitallinen tulokas, puusiirtolainen. Se lisääntyy nopeasti ja ajaa muut lajit pois. Mehiläiset kuitenkin rakastavat valeakaasiaa palavasti. Lukemattomien pikku puiden poistaminen puutarhasaksilla ja käsisahalla tulee viemään viikkoja.

Hedelmäpuiden välissä ei ole valkoakaasiatiheikköä vaan sen sijaan karhunvatukkapensaita, tai oikeammin edellisvuotinen rönsyjen sekamelska, joka Doran tullessa peitti maan lähes kokonaan. Hän osaa kyllä käyttää vanhaa viikatetta muttei YouTuben opetusvideoista huolimatta teroit-

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

taa sitä oikein, minkä seurauksena hän löi karhunvatukkaa tylsällä terällä aivan kuin olisi yrittänyt kulkea viidakon läpi aseenaan machete. Ensimmäisenä päivänä hän meni hallayön jälkeen ulos talvivaatteissa – pitkässä puuvillapaidassa, paksussa collegessa ja toppatakissa. Varttitunnin kuluttua hän alkoi kuoria itseään kuin sipulia ja seisoi pihalla pian pelkässä aluspaidassa vieressään vaatevuori. Siitä lähtien hän on astunut ulos talosta yllään vain t-paita, riippumatta siitä, kuinka kylmältä aamu vaikuttaa. Aamuisin ilma on kuin vastapesty: ihon nouseminen kananlihalle tuntuu miellyttävältä. Samaan aikaan kun talo pysyy sisältä viileänä, kohoaa lämpötila ulkona päivän kuluessa lähes kahteenkymmeneen asteeseen. Roope iloitsee tästä suuresti, sillä se on uuteen kotiin muuton jälkeen halunnut ehdottomasti viettää yöt Doran peiton alla. Päivällä koira kulkee puutarhassa kuin vaeltava aurinkokenno voimakkaimpia auringonsäteitä etsien.

Pääsiäinen meni ohi ääneti. Sanotaan, että *lockdown* kasvattaa monia eroja. Arki- ja juhlapäivien välistä eroa se kuitenkin tasoittaa. Dora sai raivattua puhtaaksi kymmenen kertaa viidentoista metrin kokoisen neliskanttisen alueen hedelmäpuiden välistä ja merkitsi sen rajat pingottamalla narun. Reunoista tuli ihanan suorat ja kulmista erittäin suorat. Punainen naru sai vasta perustetun työmaan näyttämään ammattimaiselta ja tehtävän jäljelle jäävän osan tuntumaan pelkältä muotoseikalta.

Oletus, joka on sittemmin osoittautunut virheelliseksi. Dora on jo päiväkausia painanut lapiotaan maahan narua seuraten poistaakseen nurmikon suurina palasina. Vaikka

oikeastaan ei voi puhua nurmikosta – *rikkaruohikko* olisi oikeampi ilmaus. Juuret pitävät maan niin tiiviinä, että Doran on astuttava lapiolle molemmin jaloin ja hypättävä useita kertoja ylös ja alas saadakseen työvälineen painumaan maahan. Raskasta työtä ja vasta ongelman alku, sillä todellinen haaste odottaa syvemmällä. Se koostuu sellaisen järjestelmän jäämistöstä, jonka kohdalla kukaan ei ilmeisesti uskonut olevansa vastuussa kamppailusta entropiaa vastaan. Kuka ikinä tilanhoitajantalossa Itä-Saksan aikoina elikään, hän katsoi sopivaksi heittää rakennusjätteen, metalliromun ja roskat puutarhaan. Doran lapio osuu rikkoutuneisiin tiiliin, ruosteisiin metallikappaleisiin, vanhoihin muoviämpäreihin, rikkinäisiin pulloihin, parittomiin kenkiin ja ruosteisiin kattiloihin. Joukossa on myös lasten leluja: värikkäitä hiekkamuotteja, pikkuautojen renkaita, jopa yksi nukenpää, jonka tuijotus on kammottava. Dora on kerännyt löytämänsä esineet kaivauksensa laidalle, ja ne reunustavat nyt kaivettua maakaistaletta.

Hän nostaa lapion ylös maasta ja tukeutuu sen ponteen. Voima palautuu hitaasti käsiin ja jalkoihin. Kädet näyttävät jo kahden viikon maalla asumisen jälkeen punaisilta ja känsäisiltä. Dora kääntelee käsiään ja tarkastelee niitä kuin esineitä, jotka eivät kuulu hänen kehoonsa. Hänen kätensä ovat aina olleet liian suuret. Joskus Doraa pelottaa, että ne alkavat liikkua ilman hänen myötävaikutustaan. Aivan kuin hänen takanaan seisoisi joku häntä suurempi, joka on työntänyt kätensä hänen hihoihinsa. Axel-veli kiusasi Doraa aina käsien takia. ”Räpylä-Dora!” Axel hihkui, mikä sai Doran raivon valtaan. Äidin

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

kuolemaan saakka. Sen jälkeen he eivät enää ole riidelleet vaan ovat kohdelleet toisiaan poikkeuksetta ystävällisesti. Aivan kuin kaikesta, jopa Doran käsistä, olisi tullut haurasta lasia.

Robert väitti aina pitävänsä Doran käsistä, ainakin siihen saakka kun hän ylipäätään piti jostain Dorassa. Ennen kuin Dorasta tuli ensin hiilidioksidiongelma ja sen jälkeen potentiaalinen koronalinko.

Dora tietää omasta kokemuksestaan, ettei hän osaa levätä pitkään. Jos tauko venyy liikaa, hän alkaa laskea, ja laskelmia seuraa kysymys kaiken mielekkyydestä. Hän aloitti raivaamisen vajaat kaksi viikkoa sitten, ja kaivamiseen on kulunut nyt kolme päivää. Kaistale on noin puolitoista metriä leveä. Hän ei siis ole saanut valmiiksi vielä edes kuudesosaa koko pinta-alasta. Jos hän jatkaa tätä vauhtia, on puolet toukokuustakin jo mennyt, ennen kuin hän pääsee kylvämään. Huono juttu on se, että se ei ole huono juttu. Vihanneksia saa kaupasta. Ne ovat siellä todennäköisesti jopa halvempia kuin omassa puutarhassa kasvatetut, kun huomioi kastelun kustannukset. Lockdown tuntuu pelottavalta muttei niin vaaralliselta, että se tekisi omien perunoiden viljelemisestä välttämätöntä. Vihannesmaan perustamiselle ei ole mitään syytä. Jos unohdetaan maalaisromantiikka ja ystävät, jotka voisivat tulla käymään. Dora vain ei ole kiinnostunut maalaisromantiikasta eikä hänellä ole ystäviäkään. Berliinissä sitä ei huomannut. Työltä jäi vain vähän aikaa, ja Robertin ystävät riittivät heille molemmille. Täällä maalla ystävien puute muuttuu kumeaksi jylinäksi horisontissa.

Oli idioottimaista rajata heti näin iso alue. Tyypillinen aloittelijan virhe. Viisitoista neliötä sadanviidenkymmenen sijaan olisi riittänyt alkuun aivan hyvin. Mutta Doraa ei huvita purkaa siististi pingotettuja lankojaan. Hänhän on jo vuosia saanut elantonsa siitä, että vie aloittamansa projektit loppuun, aivan sama miten absurdilta se tuntuu. Työskentely asiakkaiden kanssa, jotka muuttavat mielipidettään päivittäin, haluavat aina vain uusia versioita, puhuvat ristiin eivätkä pysty päälliköidensä pelossa tekemään minkäänlaisia päätöksiä, on takuulla vaikeampaa kuin puutarhatyöt.

Jatka. Jos hän ei saa aikaiseksi puutarhaa, on syytä kysyä, miksi hän osti talon.

Vastaus olisi helppo, jos hän voisi väittää aavistaneensa jo edellisenä syksynä, että korona oli tulossa. Silloin talo maalla olisi ollut turvapaikka, johon piiloutua siihen saakka, kunnes pandemia on ohi. Mutta ei hän mitään aavistanut. Kun Dora alkoi lukea asuntojen myynti-ilmoituksia netistä, polttavimpia ongelmia vaikuttivat olevan ilmastonmuutos ja oikeistopopulismi. Kun hän meni joulukuussa salaa Berliinin Charlottenburgiin tapaamaan notaaria, korona oli otsikko, jonka löytääkseen piti skrollata pitkälle alas; se oli jotain, mikä tapahtui Aasiassa. Kun Dora haali kokoon äitinsä perinnön ja kaikki säästönsä voidakseen maksaa kauppahinnan omarahoitusosuuden, hän ei edelleenkään tiennyt, halusiko hän edes muuttaa maalle. Hän tiesi vain tarvitsevansa talon. Kiireesti. Ideaksi. Henkisen selviytymisen tekniikaksi. Hypoteettiseksi oman elämän hätäpoistumistieksi.

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

Viime vuosina Dora on saanut yhä uudelleen kuulla ihmisistä, jotka hankkivat talon maalta. Useimmiten kakkosasunnoksi. He tekevät sen päästäkseen pois projektien oravanpyörästä. Tuo oravanpyörä on tuttu kaikille Doran tuntemille ihmisille. Projekti saatetaan loppuun, jotta voidaan heti aloittaa uusi. Hetken aikaa sitä luulee, että käsillä oleva projekti on tärkeintä maailmassa, ja sitä on valmis tekemään kaikkensa sen eteen, että projektin saa päätökseen oikeaan aikaan ja niin hyvin kuin mahdollista. Vain kokeakseen sitten, miten koko merkitys valmistumisen hetkellä luhistuu. Samaan aikaan alkaa seuraava, vielä tärkeämpi projekti. Perille pääsemistä ei ole olemassa. Tarkemmin ajatellen ei ole olemassa edes eteenpäin pääsemistä. On vain ympyrää kulkevia ratoja, joilla kaikki pysähtymistä pelkäävät liikkuvat. Tätä nykyä liki jokainen on kaikessa hiljaisuudessa ymmärtänyt, että se on järjetöntä. Vaikka eihän siitä ole mukava puhua. Dora näkee sen kollegoidensa silmissä, syvällä epävarmassa katseessa. Vain uudet tulokkaat uskovat vielä, että *sen* voi saavuttaa. Vaikka *se* on saavuttamattomissa, koska *se* edustaa kaikkien ajateltavissa olevien projektien kokonaisuutta ja koska todellisuudessa suurin kuviteltavissa oleva katastrofi ei ole seuraavan projektin saapuminen vaan sen puuttuminen. *Sen* saavutettavuus on nykyaikaisen elämän ja työn perustava valhe. Kollektiivinen itsepetos, joka on ääntäkään päästämättä jo puhjennut.

Siitä lähtien, kun tämä oivallus on soluttautunut suurkaupunkien metrokuiluihin, ja siitä lähtien, kun sitä on alettu salavihkaa kierrättää kaikilla kahviautomaateilla, kaikissa hisseissä, kaikissa toimistopilvenpiirtäjien ker-

roksissa, ihmiset ovat alkaneet sairastua uupumukseen. Ja samaan aikaan tuo pyörä pyörii aina vain kovempaa vauhtia. Aivan kuin kilpajuoksun järjettömyydestä voisi päästä pois juoksemalla nopeammin.

Sekin osataan. Ainakin Dora on aina osannut sen. Hän ei ole koskaan taistellut projektien oravanpyörää vastaan vaan hyväksynyt sen ajanmukaisena elämisen mallina. Mutta sitten jokin muuttui. Ei Dorassa, vaan ympärillä. Dora ei enää pysynyt mukana, ja ajatus talosta maalla antoi mukanapysymättömyydelle raamit. Se tapahtui viime syksynä, ja nyt hän seisoo tässä, keskellä brackenilaista kesantoaan, ja joutuu kohtaamaan pelon. Projektien oravanpyörä saattaa lähteä pois hallinnasta. Silmäys maapalstaan tekee sen selväksi. Palsta on hänen seuraava kirottu projektinsa, ja se saattaa tällä kertaa olla yhtä numeroa liian suuri.

Dora päättää kiukkuisena lopettaa jatkamisen. Hän pakottaa itsensä sietämään puoli tuntia joutenoloa. Hän päästää irti lapiosta ja lähtee tarpomaan edellisvuotisten nokkosten läpi kohti taloa, jonka vasemmalla puolella varjossa on pieni istuinryhmä. Dora löysi keikkuvat puutarhakalusteet vajasta, samoin kuin kaiken muunkin maalaistalotulevaisuutensa rekvisiitan. Mitä välittäjä sanoikaan? ”Idylli on siinä, että tekee olonsa mukavaksi.” Tuo on todennäköisesti yksi sanonnoista, jotka ovat välttämättömiä, jotta näillä seuduilla voi myydä talonrotiskoja.

Dora istuutuu yhdelle tuoleista, ojentaa jalkansa ja miettii, onko hän pimahtanut samalla tavalla kuin Prenzlauer Bergin väki, joka vauhtia hidastaakseen täyttää jo ennestäänkin täyteen ahdetun aikataulunsa joogatunneilla ja

Lukunäyte © Kustantamo Huippu

meditoinnilla. Hän tietää, että projektien oravanpyörä on ansa, josta ei ole helppo päästä irti. Se muuttaa myös olemisen projektisuunnittelusta irtautumisen uudeksi projektiksi. Eihän sillä muutoin olisi miljoonia uhreja. Dora hengittää syvään vatsaan saakka ja sanoo itselleen, että hänen ongelmansa on aivan toisenlainen. Eivät projektit ole hänen ongelmansa, vaan Robert. Jotain tapahtui, eikä hän yksinkertaisesti pysynyt mukana.